

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spleto, oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izdaja vsak petek popoldne. Ako je to dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10—K
pol leta . . . . . 5—
šest let 2-50
posamezne številke po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

K načrtu zakona o plačah štajerskega učiteljstva.

Kakor je razvidno iz št. 5 letošnje „Pädagogische Zeitschrift“, je sklenil štajerski Lehrerbund (t. j. Verband nemškega in Zveza slovenskega štajerskega učiteljstva) nov načrt o plačah štaj. učiteljstva, v smislu katerega naj bi bila začetna plača def. učiteljstva 1600 K (Gradec 1700 K). Napredovanje naj bi tvorilo 10 stopenj po 200 K vsaka 3 leta (triletnice). — Aktivitetne doklade: 10 let po usposobljenosti izkušnji 360 K; drugih 10 let 480 K in nadalje 600 K. — Šolski voditelji naj dobe pravico do polovične (!?) aktivitetne doklade. Šolski vodje naj dobe na podlagi svojega značaja kot taki pravico do naturalnega stanovanja 3 sob v izmeri 100 m² ali pa 480 K stanarine; obenem pa tudi opravilo doklado na enorazrednici 300 kron, na dvorazrednici tudi samo 300 K (!?), za vsak nadaljni razred pa 50 K več.

To so določbe, ki bi prišle v največ slučajih v poštev. Za večje ali imenitnejše kraje so tudi aktivitetne doklade večje (ne-

koliko). Ravnotako je plača, aktiv. doklada in napredovalna vsota vsake stopnje za meščansko-šolsko učiteljstvo nekoliko višja.

Premotujemo sedaj te plače z ozirom na najnovejšo četudi šele na porodnih bolečinah zvijajočo se — službeno pragmatiko državnega uradništva kategorije C (srednje-šolska izobrazba), ki jo naskakujemo baje tudi mi. To premotovanje in primerjanje se mi zdi z ozirom na to jako potrebno, ker je delegacijsko zborovanje Verbanda dne 19. marca zastopnika mariborskega učiteljskega društva (Faschinga) malodane kamevalo, ker je trdil, da so tu zgoraj omenjeni postavki za učiteljstvo, ki stremi za izenačenjem svojega gmotnega položaja z onim državnih uradnikov kategorije C, nesprejemljivi kot postavki za končno uzadovoljenje učiteljstva, ker so prenizki. Ravno pri tej priliki se je postavila nepojmljiva trditev, daš der nun fertige Entwurf nicht nur den Beschlüssen der Standesvereinigung, gerecht wird, sondern auch bei Gesetzgebung die Lehrerschaft voll befriedigen würde. Primerjajmo torej:

slancu Hofmann von Wellenhofu, da „die Standesvereinigung von ihrer Forderung nach Gleichstellung mit den Staatsbeamten nicht abgehen könne,“ ravno ta „Standesvereinigung“ pa pravi s svojim načrtom, da je učiteljstvo „voll befriedigt“, ako se da vsaki posamezni učiteljski osebi 16.720 K manj, kakor prejme uradnik kategorije C. Kdor razume to logiko, temu je gotovo čestitati. Ali mandatorji, ki so skovali omenjeni načrt (Lehrerbunda) kot najvišjo popolnost naših zahtevkov po izenačenju z uradniki kategorije C državnih uradnikov, ne vedo, da imajo ti v smislu službene pragmatike v XI. plač. razr. 6 let (glej „Päd. Zeitschr.“ št. 5), torej za vsako stopnjo tega razreda po 2 leti (3 dvoletnice); v X. plač. razr. 6 let, torej tudi po 2 leti za vsako stopnjo (3 dvoletnice), in v IX. plač. razr. 7 let, to je za prvi 2 stopnji po 2 leti, za tretjo stopnjo pa 3 leta (2 dvoletnici in 1 troletnica). Nadalje ostanejo ti uradniki v IX. plač. razredu, to je aktivitetna doklada se jim sicer ne zviša, a plača se jim vseeno vsaka 3 leta zviša za 200 K. Ako hočemo torej doseči kdaj prejeme teh, moramo zahtevati vendar tako plačo in tako napredovanje, kakršno uživajo vsakokrat ti. Sedaj torej nam je zahtevali 7 dvoletnih in 7 triletnih doklad po 200 K k prvotni plači v definitivni lastnosti (1600 K + 360 K dokl.), kakor tudi aktivitetne doklade po vzorcu pragmatike, namreč: do 9 služb. leta (XI) 360 K (za večje in imenitnejše kraje več), od 10. do 15. leta 480 K (X.) in od 16. nadalje 600 K (IX.). Pri tem mi tudi ne gre v glavo, zakaj bi se morali ravno šolski voditelji polovični aktivitetni dokladi (po načrtu dež. odbora celo čisto) odpovedati. Šolski vodja je kot učitelj vendar tudi učitelj in mu gre cela aktivitetna doklada, kakor vsaki drugi učni osebi. Stanovanje, oziroma stanarina naj mu pripada kot šolskemu vodji v pravem pomenu besede. Kot takemu mu gre tudi opravilna doklada, in sicer naj bi se predlagalo 300 K za enorazredničarje, za vsak razred več pa tudi 50 K več. Nečastno je, da sami to težavno ter navzgor in navzdol tako odgovornostipolno funkcijo sami tako nizko taksiramo, a vsaj te nizke takse bi se morali krčevito držati in ne storiti, kakor omenjeni načrt ter predlagati za enorazrednice in dvorazrednice po 300 K in šele za

nadaljni vsak razred po 50 K več. 300 K je že za voditelja enorazrednice jako malo kot opravilna doklada, tem manje za voditelja dvorazrednice, ki ima vendar kot voditelj več opravila, skrbi in odgovornosti nego prvi; ta opravila, skrbi, sitnosli in odgovornosti se pomnožujejo z vsakim razredom, torej že z drugim počenši.

In naša slovenska štajerska Zveza? Nič ne zvezo v koliko, kako in kdaj je kaj sodelovala pri omenjenem načrtu. Take važne stvari ne smejo biti tako svetotajne, da ne zvezo o tem nič natančnejega, ali so prepustili vse Verbandovcem, da nam tem lažje lučajo v obraz brezdelnost v tem vprašanju in ki se čutiljo tako imovite, da lahko podarjajo prostodušno deželi od vsake učiteljske osebe po 16 720 K?

Radovednež.

Pouka prosti dnevi v Istri.

Kmalu pride sv. Marka in Križev teden. V Istri je navada, da se obdržujejo dan sv. Marka in prve tri dni Križevega tedna procesije. Iz konkordatske dobe je bila ostala navada da so se udeleževali teh procesij šolski otroci skupno s svojimi učitelji. Bilo je določeno, da je prosto pouka dotične dni, ako se otroci udeležijo procesij. Šolski in učni red z dne 29. septembra 1905 št. 13200, je pa določil, da ima odrediti deželni šolski svet, kateri dnevi so med šolskim letom prosti pouka. Deželni šolski svet za Istro je določil s svojim odlokom z dne 31. avgusta 1906, št. 2420, kot proste pouka sledeče dneve:

- 1.) Vse nedelje, vse četrtke in vse zapovedane praznike.
- 2.) 4. oktobra god Nj. Vel. cesarja.
- 3.) 2. novembra
- 4.) 19. novembra god Nj. Vel. pokojne cesarice.
- 5.) Od vštvešega 24. do vštvešega 28. decembra.
- 6.) Pustni torek in pepelnico sredo.
- 7.) Dnevi od vštveše Velike srede do vštvešega torka po Veliki noči.
- 8.) Dnevi od vštveše sobote pred Binkošti do vštvešega torka po Binkošti.
- 9.) Po en dan za trikratno izpoved šolskih otrok v letu.

	Uradnik kategorije C dobi (po „Päd. Zeitschr.“ št. 5 sami)	Učitelj po omenjeni osnovi „Lehrerbunda“ bi dobival:
	1., 2. in 3. leto je praktikant	1. in 2. leto je provizorični učitelj
XI. pl. r.	4. in 5. l. = 1600 K pl. + 360 K dokl. = 1960 K 6. in 7. l. = 1800 K pl. + 360 K dokl. = 2160 K 8. in 9. l. = 2000 K pl. + 360 K dokl. = 2360 K	3., 4. in 5. l. = 1600 K pl. + 360 K dokl. = 1960 K 6., 7. in 8. l. = 1800 K pl. + 360 K dokl. = 2160 K 9., in 10. l. = 2000 K pl. + 360 K dokl. = 2360 K
X. pl. r.	10. in 11. l. = 2200 K pl. + 480 K dokl. = 2680 K 12. in 13. l. = 2400 K pl. + 480 K dokl. = 2880 K 14. in 15. l. = 2600 K pl. + 480 K dokl. = 3080 K	11. l. = 2000 K pl. + 480 K dokl. = 2480 K 12., 13. in 14. l. = 2200 K pl. + 480 K dokl. = 2680 K 15., 16. in 17. l. = 2400 K pl. + 480 K dokl. = 2880 K
IX. pl. razr., kjer ostane	16. in 17. l. = 2800 K pl. + 600 K dokl. = 3400 K 18. in 19. l. = 3000 K pl. + 600 K dokl. = 3600 K 20., 21. in 22. l. = 3200 K pl. + 600 K dokl. = 3800 K	18., 19. in 20. l. = 2600 K pl. + 480 K dokl. = 3080 K 21., 22. in 23. l. = 2800 K pl. + 600 K dokl. = 3400 K 24., 25. in 26. l. = 3000 K pl. + 600 K dokl. = 3600 K
	23., 24. in 25. l. = 3400 K pl. + 600 K dokl. = 4000 K 26., 27. in 28. l. = 3600 K pl. + 600 K dokl. = 4200 K 29., 30. in 31. l. = 3800 K pl. + 600 K dokl. = 4400 K 32., 33. in 34. l. = 4000 K pl. + 600 K dokl. = 4600 K 35., 36. in 37. l. = 4200 K pl. + 600 K dokl. = 4800 K 38., 39. in 30. l. = 4400 K pl. + 600 K dokl. = 5000 K	27., 28. in 29. l. = 3200 K pl. + 600 K dokl. = 3800 K 30. l. do 40. l. = 3400 K pl. + 600 K dokl. = 4000 K

Splošno zahteva učiteljstvo, da se njega prejemki izenačijo s prejemki uradnikov 4. nižjih plač. razredov. Baje odgovarja načrt Lehrerbunda (torej slovenske Zveze in nemškega Verbanda) tem zahtevkom. Računajmo: Uradnik (C) prejme od 4. do 40. služb. leta (leta praktikanta ne upoštevajoč) 136.640 K,

učitelj pa (računajoč tudi od 4. do 40. služb. leta) po tem načrtu 119.920 K, torej celih 16.720 K manj, kakor uradnik kategorije C. Smo li mi toliko produktivnejši od uradnikov, da bi bilo naših 119.920 K toliko vrednih kot uradnikovih 136.640 K? Odposlanstvo nemškega učiteljstva je reklo pri po-

LISTEK

† Šolski ravnatelj Jožef Barle.

Kdo bi si bil mislil, ki je poznal moža korenjaka, da se bo že letos poslovil od nas?

Dočakal je sicer lepo starost, zakaj bil je že v 79. letu, ko je prišla ponj bela žena, da ga popelje v deželo Nirvano.

A tovariš Barle ni bil prej nikdar opasno bolan; bil je vedno čvrste, zdrave in žilave narave, zato bi mu bil vsakdo prisodil še nekaj let življenja, zakaj bil je pokojnik prava gorenjska korenina.

Ravnatelj Barle se je narodil 31. januarja l. 1835. od kmetijskih staršev v Lužah šenčurske župnije blizu Kranja.

Kakor je večkrat pripovedoval, je šel že precej prileten v ljudsko šolo v staroslavni Kranj, a pozneje v latinske šole v Ljubljano.

Leta 1858. je dovršil maturo na ljubljublanski gimnaziji. Ranjki pa je ves čas svojih študij na gimnaziji druge poučeval, zato se mu je nekako priljubilo poučevanje. Zglasil se je torej pri tedanji šolski oblasti, da bi rad postal ljudskošolski učitelj.

Dne 29. septembra istega leta je napravil v Ljubljani privatno izpit za učitelja ljudskih šol in je bil 30. septembra 1858. l. provizorično nastavljen na mestni šoli v Kočevju.

A kmalu je prišel v Vipavo. S 1. majnikom 1863. l. je postal definitivni ter v Vipavi služboval do konca junija 1872. l.

S tamošnjim distriktnim nadzornikom in dekanom Grabrijanom je mnogo občeval in se navduševal za narodno prosveto. Bil je ognjeno naroden, zato si je baje nakopal časih neprikl. tedanje višje vladne oblasti, toda dekan Grabrijan, ki ga je poznal kot pridnega šolnika, mu je bil vedno dober zagovornik.

S 1. julijem l. 1872. se je preselil na štajersko. Nastopil je mesto nadučitelja v Slovenjem Gradcu na tedanji skupni štiri-razrednici.

Tukaj je jako vneto in vestno deloval ter večkrat prejel od c. kr. dež. šol. sveta pohvalna pisma, v oktobru 1879. l. pa je dobil od ministrstva naslov ravnatelja.

Že od l. 1874. je imel ob nedeljah popoldne nekako nadaljevalno šolo, ki so se je pa udeleževali le starejši kmetje. Posebno mu je bilo pri srcu kmetijstvo, katero je ljudi poučeval ter se pri vsaki priložnosti spuščal s kmeti v gospodarske pogovore.

Zaradi sadjereje se je mnogo trudil ter poučeval in nagovarjal kmete k saditvi

boljšega sadnega drevja in k razumnemu oskrbovanju. Starejši kmetje ga imajo v tem oziru v dobrem spominu.

Na raznih razstavah je izložil tudi pridelke šolskega vrta in razno sadje ter dobil vsakokrat pohvalno diplomu ali pa kako kolajno.

Bil je več let tudi predsednik kmetijske podružnice za Slovenji Gradec in okraj. Kot takšen je pospeševal živinorejo in šel ljudem na roke pri osuševanju travnikov.

Zaradi svojega vsestransko vestnega delovanja je bil odlikovan v pomladi 1898. l. z zlatim zaslužnim križcem.

„Obraz in um pač bil mu je hladan, a v prsih nosil je srce ognjeno.“

Bil je vnet za vse dobro; ljubil je svoj narod, nad vse ljub pa mu je bil njegov poklic. Večkrat je poudarjal, ko bi mu bilo dano še enkrat priti na svet, da bi ničesar drugega ne hotel biti kakor zopet učitelj.

Učiteljstvo ga je spoštovalo in rado imelo, zakaj za vsakega je imel prijazno besedo in dober svet, volilo ga je vedno v okrajni šolski svet, kjer ga je zastopal do svoje vpokojitve.

Bil je soustanovnik slovenjegraškega učiteljskega društva in dokaj let njegov brižni načelnik, vedno pa vesten ud.

Živel je trezno, preprosto in varčno, zato je tudi svojo družino lepo oskrbel.

Starejši sin je doktor in c. kr. notar v Kozjem, kjer obenem narodno županuje. Eden je c. kr. kotarski logar v Dalmaciji, drugi pa učitelj in vro situiran posestnik. Dve hčerki sta s pridnima učiteljema omoženi, a ena mu je po materini smrti gospodinjala, za kar ji je zapustil lepo doto.

V Slovenjem Gradcu je imel poleg jasnih dni tudi časih precej sitnosti, sosebno tedaj, ko je hotelo mesto svojo lastno šolo in se je pripravljala ločitev v dve šoli, kakršni sta sedaj.

Bil je načelnik krajnega šolskega sveta baš tedaj. Ta ločitev skupne šole v dve, v mestno in okoliško, pa mu je napravljala mnogo neprikl.

Zaradi vednih šolskih bojev in pogajanj je postal jako nervozen in šel s 1. julijem 1900 v zaslužni pokoj. Sola pa se je ločila l. 1901.

V začetku pokoja se je še nekaj let bavil s kmetijsko podružnico, katere načelnik je bil; a zadnja leta je vse delo odložil in živel le zase.

Hodil je o lepem času v krasni slovenjegraški okolici na izprehode, pogovarjal se s tem in onim. Lansko leto pa si ga videl vedno manj.

Ljudje pa so ga pogrešali in povpraševali: „Kje pa je stari g. Barle, da ga ni nič na izpregled?“